

Obligarea jurnaliștilor la despăgubiri pentru atingeri aduse prin presă reputației, onoarei, imaginii și vieții private a altora. Criterii relevante pentru instanțele naționale din perspectiva jurisprudenței C.E.D.O.

Vasile Bozeșan*
 judecător, Judecătoria Alexandria

Abstract:

The issue of establishing the limits of acceptable criticism, especially in the media, may be difficult as the forms of expression in society have been invariably diversified but the Court's case-law has developed numerous criteria and reasoning which can help the national judge to understand and relate effectively all the circumstances of the case.

The criteria laid down in the Court's case-law (such as the balance between the right to freedom of expression provided for in Article 10 and the right to protection of reputation and respect for private life provided by Article 8 of the Convention; the status, function or notoriety's degree of the person which is subject to journalistic criticism; the journalistic style, the form and the context in which the message is formulated and conveyed; the public interest in the topic discussed by journalists; the good faith of the journalist; the degree of exaggeration and provocation; protection of journalistic sources; the nature and proportionality of the sanctions) should be connectively applied by domestic courts, in order to determine precisely a possible overrun of the limits of acceptable criticism in each case and to adduce relevant and sufficient reasons for its decision.

Rezumat:

Problema identificării limitelor criticii admisibile, în special în domeniul mass-mediei, poate fi una dificilă, dat fiind faptul că formele de exprimare în societate s-au diversificat invariabil, însă jurisprudența Curții Europene a dezvoltat numeroase criterii și raționamente care pot ajuta judecătorul național să înțeleagă și să relaționeze eficient toate circumstanțele cauzei.

Criteriile furnizate de jurisprudența Curții (cum ar fi, echilibrul dintre libertatea de exprimare prevăzută de art. 10 și dreptul la protecția reputației și respectul vieții private; statutul, funcția și gradul de notorietate ale persoanei supuse criticii; stilul jurnalistic, forma și contextul în care mesajul critic este formulat și transmis; interesul public pentru tema supusă dezbaterii; buna-credință a jurnalistului; doza de exagerare și

* E-mail contact profesional: v_bozesan@yahoo.com.

provocare; protecția surselor jurnalistice; natura și proporționalitatea sancțiunilor) trebuie în mod coroborat aplicate de către instanțele naționale, în scopul de a determina cu precizie o posibilă depășire a limitelor criticii admisibile în fiecare caz în parte și de a furniza, astfel, motive relevante și suficiente în susținerea deciziilor lor.

Keywords: freedom of expression, journalists, acceptable criticism, criteria, protection of reputation, right for private life, public interest, degree of exaggeration, proportionality, relevant and sufficient reasons

În condițiile actuale ale societății românești controlul exercitat de presă asupra modului în care funcționează și sunt conduse instituțiile publice, asupra persoanelor publice, în general, joacă un rol important în funcționarea statului de drept și în atragerea cetățenilor în dezbaterile de interes general.

Recunoscut fiind rolul său crucial de informare și problematizare publică, presa, mass-media în general, trebuie însă să nu depășească limitele unei critici admisibile, limite circumstanțiate de tema supusă analizei, de calitatea sau funcția persoanei criticate, de interesul public pentru problema dezbătută și nu în ultimul rând, de maniera în care se interferează aspectele din viața publică cu cele de ordin privat ale unei persoane.

În ultimii ani, statul român a fost condamnat în repetate rânduri pentru eșecul instanțelor instanțelor naționale de a găsi un just echilibru între necesitatea asigurării libertății de exprimare a jurnaliștilor și protejarea reputației altor persoane, măsurile dispuse de instanțele naționale fiind fie lipsite de o argumentare pertinentă și suficientă, fie neconforme cu exigența de proporționalitate impusă de Convenție, ceea ce a determinat Curtea a le considera ca „nefiind necesare într-o societate democratică”.

Raportându-ne la două dintre cele mai recente hotărâri ale Curții prin care s-a constatat încălcarea art. 10 de către autoritățile române, ingerința nejustificată în libertatea de exprimare manifestată în domeniul presei a constat fie în condamnarea reclamantului la amendă penală și daune morale corespunzătoare (cauza **Niculescu-Dellakeza c. României**, nr. 5393/04, 23 martie 2013) fie în obligarea reclamantului doar la plata de despăgubiri pentru atingeri aduse imaginii, onoarei și reputației persoanelor prin afirmații făcute prin presă (cauza **Bugan c. României**, nr. 13824/06, 12 februarie 2013)

Într-adevăr, dacă problema condamnărilor de natură penală a ziariștilor a fost tranșată, indirect, prin abrogarea dispozițiilor art. 205-207 Cod penal, însă reactivată recent prin intervenția Curții Constituționale²⁹¹, rămâne delicată maniera în care instanțele naționale reușesc, în plan civil, să găsească un echilibru între, pe de o parte, garantarea libertății de exprimare a jurnaliștilor și, pe de altă parte, apărarea dreptului la imagine și bună reputație al persoanelor.

Curtea, în jurisprudența sa, a stabilit numeroase principii din care pot fi desprinse o serie de criterii, care devin

²⁹¹ Curtea Constituțională a decis la 29 aprilie 2013, cu unanimitate de voturi, că „dezlegarea dată problemelor de drept judecate prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiunile Unite nr.8 din 18 octombrie 2010 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.416 din 14 iunie 2010 este

neconstituțională, contravenind Constituției și Deciziei Curții Constituționale nr.62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007”; http://www.ccr.ro/files/statements/comunicat_de_presa_29.pdf

Este inadmisibil ca un ziarist să nu poată formula judecăți critice de valoare decât sub condiția demonstrării veridicității.

adevărate instrumente metodologice în plan judiciar, pe care instanțele naționale trebuie să le aibă în vedere la soluționarea acțiunilor în răspundere civilă formulate împotriva ziariștilor pentru atingerile aduse de aceștia reputației și imaginii altor persoane, astfel încât să nu se ajungă prin soluțiile dispuse la încălcarea libertății de exprimare a jurnaliștilor și, subsecvent, la condamnarea statului român.

Astfel, putem configura cadrul în care instanțele naționale trebuie să analizeze circumstanțele cauzei, folosindu-se de următoarele criterii:

1. Relația dintre dreptul la libertatea de exprimare prevăzut de art. 10 și dreptul la imagine și bună reputație protejate de art. 8 din Convenție

Curtea a precizat că pentru a analiza echilibrul care trebuie asigurat între dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la respectarea vieții private trebuie avute în vedere șase criterii și anume: (i) contribuția la o dezbatere de interes general, (ii) notorietatea persoanei vizate și care face obiectul articolului, (iii) comportamentul anterior al persoanei în cauză în raport cu mass-media, (iv) metoda de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora, (v) conținutul, forma și impactul publicației și (vii) severitatea sancțiunii aplicate jurnalistului/societății editoare (cauza **Axel Springer AG c. Germaniei**, nr. 39954/08, par. 89-95, 7 februarie 2012).

Pentru a fi aplicabil art. 8 din Convenție sub acest aspect, un atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu victimei prin atingerile aduse dreptului acesteia la respectul vieții private (cauza **A. c. Norvegiei**, nr. 28070/06, par. 64, 9 aprilie 2009).

Chiar dacă unele comentarii ale jurnalistului se referă la viața privată a unei persoane, este suficient ca abordarea generală a temei să rămână în limitele general acceptabile ale libertății jurnalistice de exprimare (cauza **Bugan c. României**, nr. 13824/06, par. 26, 12 februarie 2013).

Mai mult, nu trebuie ignorat faptul că inclusiv atitudinea și comportamentul anumitor categorii de persoane (ca de exemplu magistrați, politicieni) în viața privată a acestora, poate constitui o preocupare legitimă a presei și poate contribui la dezbaterea asupra moralității celor care sunt garanții funcționării statului de drept (cauza **Sabou și Pârcălab**, nr. 46.572/99, par. 38, 7 septembrie 2004).

Instanțele naționale trebuie să identifice și să asigure un just echilibru între libertatea de exprimare a persoanelor care acționează în domeniul presei și dreptul la reputație al celorlalte persoane, sancționând referirile vexatorii la aspectele din viața privată a căror divulgare nu este necesară (cauza **Șipoș c. României**, nr. 26125/04, par. 37 și 38, 03 mai 2011).

Imaginea unei persoane constituie unul dintre atributele principale ale personalității sale, întrucât relevă caracteristicile unice ale persoanei și prin care o distinge de cei din jurul său. Dreptul la protecția propriei imagini este astfel o componentă esențială a dezvoltării personale care presupune dreptul individului de a controla utilizarea acelei imagini, implicând dreptul de a refuza publicarea imaginii sale, de a se opune

la înregistrarea, conservarea și reproducerea propriei imagini de către o altă persoană (cauza **Reklos și Davourlis c. Greciei**, nr. 1234/05, par. 40, 15 ianuarie 2009).

Chiar dacă se acceptă că dreptul publicului de a fi informat se extinde, în circumstanțe concrete, și cu privire la aspecte din viața privată a persoanelor publice, totuși Curtea a statuat că oricărei persoane, inclusiv celor cunoscute de publicul larg, trebuie să-i fie recunoscută o „așteptare legitimă” la protecția și respectul vieții sale private (cauza **Standard Verlags GMBH c. Austriei [nr. 2]**, nr. 21277/05, par. 48, 04 iunie 2009).

Cu toate că libertatea de exprimare în domeniul presei include și publicarea de fotografii, totuși, Curtea recunoaște că fotografiile care apar în publicațiile așa-numite „romanțate” sau focusate pe „senzațional”, care vizează, în general, să satisfacă curiozitatea publicului cu privire la detaliile vieții strict private a unei persoane, creează adesea un climat de hărțuire continuă, care ar putea induce persoanelor în cauză un foarte puternic sentiment de intruziune în viața lor privată sau chiar de persecuție (cauza **von Hannover c. Germaniei**, nr. 59320/00, par. 59, 24 iunie 2004).

Instanțele naționale, uzând de marja de apreciere care le este recunoscută, trebuie însă să pună în balanță dreptul și îndatorirea presei de a informa publicul cu dreptul la imagine al persoanei, cu luarea în considerare a interesului pentru problemele de interes general dar și a circumstanțelor concrete în care au fost realizate fotografiile, urmând, ca în măsura în care acestea nu au fost obținute prin mijloace clandestine sau viclene care să facă publicarea lor ca fiind una nelegală, să se permită presei de a comunica publicului imagini privitoare la persoanele publice (cauza **von Hannover c. Germaniei nr. 2**, nr. 40660/08 și nr. 60641/08, par. 122 și 126, 07 februarie 2012).

În contextul raportului dintre art. 8 și art. 10 din Convenție, Curtea a statuat că textul Convenției nu impune o obligație mass-mediei de avertizare prealabilă a persoanelor care urmează să facă obiectul unor articole, astfel că nu se încalcă art. 8 în lipsa unei reglementări interne care să oblige jurnalistul la avertizarea prealabilă a persoanei respective, lăsându-se la aprecierea statelor membre posibilitatea instituirii unor astfel de obligații (cauza **Mosley c. Regatului Unit**, nr. 48009/08, par. 132, 10 mai 2011)

Anumite evenimente tragice în viața familială, cum ar fi moartea unui membru de familie, impun o protecție sporită asupra vieții private atât din partea autorităților, care trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că viața privată și familială este respectată cât și din partea jurnaliștilor care trebuie să manifeste prudență și atenție în astfel de circumstanțe delicate, mai ales când există un refuz din partea persoanelor în cauză de a fi filmate sau fotografiate (cauza **Hachette Filipacchi Associes c. Franței**, nr. 7111/01 par. 46 și 49, 14 iunie 2007).

2. Calitatea sau funcția persoanei supuse criticii jurnalistice

Curtea a statuat în nenumărate cazuri că limitele criticii admisibile sunt mai largi în cazul în care critica vizează oamenii politici decât în cazul unor persoane particulare. Astfel, primii se expun în mod conștient și inevitabil unui control atent al faptelor și acțiunilor lor din partea ziaristilor și celorlați cetățeni, așa încât trebuie să manifeste mai multă toleranță în această privință (cauza **Eon c. Franței**, nr. 26118/10, par. 59, 14 martie 2013).

Însă acest principiu nu se aplică doar oamenilor politici, ci tuturor persoanelor care pot fi calificate persoane publice,

instanța având obligația să analizeze gradul de notorietate a acestora pentru a se putea stabili măsura expunerii lor interesului și controlul din partea societății (cauza **Tănăsoaica c. României**, nr. 3490/03, par. 34, 19 iunie 2012).

Nici magistrații și instanțele naționale, asemeni celorlalte instituții publice, nu se sustrag criticii și controlului din partea societății, însă trebuie făcută clar distincția dintre critică și insultă. În cazul în care singura intenție a oricărei forme de exprimare este aceea de a insulta instanța sau membrii unei instanțe, aplicarea unei sancțiuni corespunzătoare și proporționale nu va constitui, în principiu, o încălcare a art. 10 par. 2 din Convenție (cauza **Skalka c. Poloniei**, nr. 43425/98, par. 34, 27 mai 2003).

Asigurarea de protecție sporită șefilor de stat sau de guvern împotriva afirmațiilor insultătoare și protejarea acestora prin mijloace legale speciale, diferite de cele alicabile persoanelor private, nu este în spiritul Convenției, neputându-se justifica din această perspectivă privilegiile speciale de natură a-i proteja pe aceștia doar în virtutea funcției lor (cauza **Artun și Güvener c. Turciei**, nr. 75510/01, par. 31, 26 iunie 2006).

Curtea a considerat totodată că în raport cu libertatea de exprimare, este exagerată protecția specifică acordată Președintelui Turciei care, în exercițiul funcției de șef de stat, încetează a mai fi considerat persoană politică dobândind statutul de om de stat, care se sustrage astfel criticii din partea presei și a publicului larg admisibile în privința oamenilor politici (cauza **Pakdemirli c. Turciei**, nr. 35839/97, par. 51 și 52, 22 februarie 2005)

Nici legislația de natură să ofere protecție specială diplomaților sau șefilor altor state nu se conciliază cu practica modernă și concepțiile politice, Curtea constatând că s-a încălcat art. 10 din Convenție prin condamnarea jurnalistilor

din cadrul revistei *Le Monde* pentru infracțiunea de insultă la adresa regelui Marocului despre care reclamantii au scris că este implicat și facilitează traficul cu cannabis. Curtea a apreciat că infracțiunea de insultă a unui șef de stat străin (prevăzută de secțiunea 36 din Legea libertății presei din 1881 din Franța, prevederea fiind ulterior abrogată) este de natură de a inhiba libertatea de exprimare fără a satisface nici o „necesitate socială imperioasă” de natură să justifice o astfel de restricție (cauza **Colombani și alții c. Franței**, nr. 51279/99, par. 68 și 69, 25 iunie 2002).

Aceleași principii se aplică și în cazul înalților reprezentanți monarhici, care, sub rezerva respectării reputației lor, asemeni șefilor de stat și guvern, nu se pot sustrage dezbaterilor, criticii și controlului exercitate de presă și publicul larg privitoare la o posibilă instituțională sau chiar simbolică responsabilitate a acestora în sfera atribuțiilor pe care la exercită. În acest sens, Curtea a considerat că remarcile reclamantului la adresa Regelui Spaniei privitoare la circumstanțele în care a avut loc arestarea unor presupuși militanți și colaboratori ai E.T.A se înscrie în sfera dezbaterilor de interes public, astfel că aplicarea pedepsei închisorii reclamantului nefiind justificată (cauza **Mondragon c. Spaniei**, nr. 2034/07, par. 56 și 60, 11 martie 2011)

3. Forma, stilul și contextul în care este formulat și transmis mesajul critic

Pentru Curte, stilul jurnalistice constituie o parte a comunicării ca formă de expresie și este astfel protejat, împreună cu conținutul expresiei. Exprimarea jurnalistice poate fi sezonată cu opinii politice, cu percepții personal-subiective, cu formule nu întotdeauna adecvate, esențial fiind ca, pentru a rămâne sub protecția art. 10 din Convenție, limbajul utilizat să nu fie subordonat unicului scop

de a insulta. Mai mult, chiar utilizarea unor expresii vulgare nu constituie un criteriu decisiv în evaluarea mesajului jurnalistic, în măsura în care recursul la vulgaritate poate servi unor rațiuni stilistice (cauza **Tușalp c. Turciei**, nr. 32131/08 și 41617/08, par. 48, 21 februarie 2012).

Forma satiric-umoristică de exprimare a mesajului critic trebuie luată în considerare, Curtea subliniind în repetate rânduri că satira este o formă de expresie artistică și de comentariu social, care, prin exagerarea și denaturarea realității, urmărește în mod natural să provoace și să agite, fiind necesară o analiză atentă a oricărei ingerințe în dreptul unui artist sau oricărei persoane care alege să se exprime în acest mod (cauza **Eon c. Franței**, nr. 26118/10, par. 60, 14 martie 2013).

Caracterul metamorfozant al realității pe care îl implică satira și caricatura nu poate să conducă însă la mesaje insultătoare, jignitoare, la atacuri personale, gratuite sau la sugerarea unor fapte imputate fără o bază factuală care să le susțină. Recursul la caricatură și satiră ca forme de manifestare a libertății de exprimare, trebuie să cadreze cu contextul în care se produc, anumite exigențe de rezervă în acest sens putând apărea ca legitime, cum ar fi de pildă cadrul configurat de raporturile dintre angajat sau angajator (cauza **Palomo Sanchez și alții c. Spaniei**, nr. 28955/06, 28957/06, 28959/06 și 28964/06, par. 76, 12 septembrie 2011).

Chiar dacă, la prima vedere, fapta de a plasa pe un vehicul o marionetă de ipsos care sugerează a-l reprezenta pe primarul orașului, însoțită de o pancartă cu inițialele anagramate ale numelui său și de o înregistrare sonoră a unui mesaj privind nepotismul la nivelul Primăriei, pare a depăși limitele acceptabile ale libertății de exprimare, totuși Curtea a apreciat că, raportat la contextul în care s-a produs (festivitățile unui carnaval al

orașului), la tema supusă atenției (activitatea administrației locale) și caracterul caricatural-ironic al modului de exprimare, coroborat cu necesitatea unui grad mai mare de toleranță din partea primarului orașului, persoană publică, sancțiunea penală aplicată reclamantului a fost disproporționată iar condamnarea acestuia nu a fost “necesară într-o societate democratică” (cauza **Alves da Silva c. Portugaliei**, nr. 41665/07, par. 28, 20 octombrie 2009).

Caricatura, chiar completată cu doza de exagerare recunoscută jurnaliștilor, nu poate fi abstrasă din ansamblul circumstanțelor concrete în care se manifestă, Curtea recunoscând ca “relevante și suficiente” motivele reținute de instanța națională care a condamnat pe reclamant și pe directorul publicației pentru complicitate și respectiv autor al infracțiunii de apologie a terorismului, ca urmare a publicării la data de 13 septembrie 2001 a unui desen caricatural privind atentatul terorist din 11 septembrie 2001 asupra turnurilor World Trade Center, desenul fiind însoțit de formula devenită celebră «*nous en avions tous rêvé... le Hamas l'a fait*». Publicarea într-o formă caricatural-ironică a desenului și a comentariului în hebdomadarul francez, la doar două zile de la tragicul eveniment din New York, când întreaga lume se afla încă în șocul produs de eveniment, a relevat faptul că reclamantul și directorul editurii nu au manifestat precauția necesară în alegerea limbajului într-un astfel de context care impune o responsabilitate sporită, inclusiv din perspectiva artistică sau jurnalistică (cauza **Leroy c. Franței**, nr. 36109/03, par. 45, 02 octombrie 2008).

Caracterul polemic, dubitativ al articolului prin care sunt expuse faptele sau formulate judecățile de valoare și oferirea publicului cititor posibilitatea de a-și formula propriile opinii cu privire la împrejurările descrise în articol sunt decisive

pentru a caracteriza profesionalismul jurnalistului. În acest sens, Curtea a apreciat că, deși în concret anumiți termeni utilizați puteau fi calificați ca jignitori, totuși, împrejurarea că articolul reclamantului a fost însoțit de reproducerea unor pasaje din declarațiile persoanei vătămate pe care o critica, corelat cu maniera polemică în care a fost scris articolul, a reflectat respectarea regulilor jurnalistice (*cauza Lopez Gomez da Silva c. Portugaliei*, nr. 37698/97, par. 35, 28 septembrie 2000).

Curtea a criticat recent instanța națională pentru faptul că „nu a acordat nici o atenție contextului” în care reclamantul a formulat (în cadrul unei emisiuni pe postul local TerraSat și ulterior în ziarul „Cuvântul Libertății”) critici dure la adresa directorului Teatrului Național de Comedie Craiova. Astfel, judecătorii naționali s-au limitat la reținerea caracterului insultător al unor termeni utilizați, fără să lărgescă paradigma de analiză prin evaluarea circumstanțelor concrete în care reclamantul denunța maniera în care era condus teatrul public respectiv și posibilele ilegalități în administrarea fondurilor alocate din bugetul statului, cu atât mai mult cu cât, respectivele nereguli au fost confirmate ulterior prin rezultatul controlului de audit și chiar prin începerea cercetărilor penale pentru delapidare împotriva directorului respectiv (*cauza Niculescu-Dellakeza c. României*, nr. 5393/04, par. 64 cu trimitere la par. 25 și 26, 23 martie 2013).

Omisiunea de a analiza critic și detaliat circumstanțele concrete ale contextului în care este formulată și exprimată opinia jurnalistului împiedică identificarea cu certitudine a motivelor care conduc și justifică aplicarea de sancțiuni jurnalistilor, impunându-se ca instanțele naționale să nu se axeze exclusiv pe caracterul defăimător al unor expresii sau formulări imputate jurnalistului, ci să le raporteze, circumstanțiat, la întregul context.

Canalul de transmitere a opiniei jurnalistice este un element crucial în evaluarea efectelor produse și, eventual, a prejudiciului produs, Curtea precizând că impactul mesajului este mult mai puternic și imediat în cazul presei audiovizuale decât în presa scrisă (*cauza Frăsilă și Ciocîrlan c. României*, nr. 25329/03, par. 51, 10 mai 2012).

Aserțiunile jurnalistice trebuie apreciate circumstanțiat în funcție de canalul și contextul în care au fost făcute, astfel că, afirmațiile directe, orale, spontane, de pildă în cadrul unei conferințe de presă sau unei emisiuni transmise în direct, nu pot fi reformulate, cosmetizate sau retractate înainte de a fi făcute publice ceea ce impune o atenuare a severității cu care sunt evaluate (*cauza Birol c. Turciei*, nr. 44104/98, par. 30, 1 martie 2005).

4. Interesul public pentru tema dezbătută de jurnalist

Este de datoria presei de a comunica informații și idei de interes public iar publicul are, de asemenea, dreptul de a le primi (*cauza Times Newspapers Ltd c. Regatului Unit* [nr. 1 și 2], nr. 3002/03 și 23676/03, par. 40, 10 martie 2009).

Limitele criticii admisibile sunt de asemenea mai largi în cazul în care ziaristul abordează probleme de interes public general (cum ar fi accesul la servicii medicale publice, poluarea, cazuri de corupție a funcționarilor publici, managementul instituțiilor publice, încrederea societății în justiție, etc).

În acest context Curtea manifestă o atenție deosebită în cazurile în care măsurile dispuse sau sancțiunile impuse de instanțele naționale pot avea un caracter disuasiv asupra presei de a contribui la dezbaterăa unor probleme de interes public (*cauza Cornelia Popa c. României*, nr. 17437/03, par. 34, 29 martie 2011).

În cazul în care libertatea “presei” este în joc, autoritățile au doar o marjă de apreciere limitată în a decide dacă o “necesitate socială imperioasă” impune justificarea ingerinței (cauza ***Editions Plon c. Franței***, nr. 58148/00, par. 44, 18 mai 2004).

În plus, există puține șanse în temeiul art. 10 par. 2 al Convenției pentru restricții privind discursul politic sau dezbaterile asupra chestiunilor de interes public (cauza ***Wingrove c. Regatului Unit***, nr. 17419/90, par. 58, 25 noiembrie 1996)

5. Buna-credință a jurnalistului

Articolul 10 din Convenție nu garantează, totuși, o libertate de exprimare nelimitată chiar și în ceea ce privește relatările presei în chestiuni grave de interes public. În conformitate cu termenii din paragraful 2 al articolului, exercitarea acestei libertăți presupune “obligații și responsabilități”. Aceste “*obligații și responsabilități*” pot avea însemnătate atunci când nu există necesitatea de a ataca reputația altor persoane private i subminarea “drepturilor altora”.

Ca urmare a “obligațiilor și responsabilităților” inerente exercitării libertății de exprimare, protecția acordată de articolul 10 jurnaliștilor în ceea ce privește relatarea despre aspectele de interes general este supusă condiției ca ei să acționeze cu bună-credință, în scopul de a oferi informații corecte și credibile în conformitate cu etica jurnalistică (cauza ***Bladet Tromsø și Stensaas c. Norvegiei***, nr. 21980/93, par. 65, 20 mai 1999).

Buna-credință a jurnalistului poate fi apreciată prin raportare la varii elemente cum ar fi verificarea de către acesta a credibilității surselor informațiilor, încercarea de a contacta anterior persoana expusă criticilor și eventuala interviuare a acesteia, oferirea persoanei criticate a posibilității de a-și manifesta dreptul la replică (cauza ***Sabou și Pârcălab c.***

României, nr. 46.572/99, par. 41, 7 septembrie 2004).

Nu în ultimul rând buna-credință poate rezulta din atitudinea ziaristului acționat în judecată de a se prezenta în fața instanței pentru a-și susține argumentele și a oferi instanței probele, baza factuală și explicațiile în susținerea afirmațiilor sale (*a contrario*, cauza ***Stângu și Scutelnicu c. României***, nr. 53899/00, par. 51, dec., 31 ianuarie 2006).

Mai mult, atitudinea jurnalistului în cursul procesului său, poate avea preeminență inclusiv în raport cu obligația ce-i incumbă acestuia de a oferi un minimum de suport factologic alegațiilor sale, Curtea statuând, de pildă că, deși reclamanta nu a reușit să furnizeze în fața instanțelor naționale o bază factuală minimă a afirmațiilor sale, aceasta s-a implicat activ în procesul său, oferindu-se constant să demonstreze veridicitatea celor scrise, întregul său comportament procesual relevând că aceasta a acționat cu bună-credință, crezând în mod real în existența unei probleme de deontologie profesională a persoanei vătămate (cauza ***Ileana Constantinescu c. României***, nr. 32563/04, par. 46, 11 decembrie 2012).

Buna-credință poate fi dedusă atât din lipsa oricăror elemente de natură să releve intenția de a aduce atingere reputației și imaginii altor persoane, precum și din orice alte circumstanțe din care rezultă convingerea jurnalistului că informează publicul cu privire la o dezbatere de interes general (cauza ***Papaia-nopol c. României***, nr. 17590/02, par. 34, 16 martie 2010).

Maniera în care este scris articolul, acuraterea datelor și informațiilor pe care le conține, natura și conținutul imaginilor care îl completează, pot fi, de asemenea, relevante pentru buna-credință și scopul jurnalistului în redactarea articolului.

Astfel, Curtea a calificat ca fiind trivial și în vădit contrast cu importanța temei dezbătute, articolul reclamantului, în care

ambasadorul J. era acuzat de afirmații insultătoare la adresa evreilor și completat cu o fotografie în care ambasadorul apare în halat de baie și încălțat cu bocanci de alpinist. Mai mult, titlurile, subtitlurile și fotografiile din cadrul articolului fără nici o legătură ostensibilă cu subiectul dezbătut au fost de natură să alimenteze publicului impresia unui ambasador inapt pentru funcția sa, Curtea concluzionând că reclamantul s-a îndepărtat în mod evident de scopul pe care îl are presa de a contribui la dezbaterile publice de interes general, scop protejat de art. 10 din Convenție (cauza **Stoll c. Elveției** [M.C.], nr. 69698/01, par. 149 și 152, 10 decembrie 2007).

6. Raportul dintre judecăți de valoare și fapte materiale concrete

O distincție atentă trebuie să se facă între „fapte” și „judecăți de valoare” dat fiind faptul că existența materială a faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este, în principiu, susceptibil de probă (cauza **Lingens c. Austriei**, nr. 9815/82, par. 46, 8 iulie 1986).

Este adevărat că, în contextul unor acuzații privind comportamentul unui terț, poate fi uneori dificil să se facă distincția între imputări de fapt și judecăți de valoare. (cauza **Mahmudov și Agazade c. Azerbaidjan**, nr. 35877/04, par. 41, 18 decembrie 2008).

Alteori, putem fi în prezența unui melanj între judecăți de valoare și fapte concrete, așa cum a sesizat Curtea în situația în care, de pildă, reclamantul prin articolul și intervenția sa televizată, a făcut referiri la un cumul de funcții ale persoanei vătămate, la comportamente concrete ale acesteia precum și la decizii luate de aceasta în calitate de director al unei instituții publice de cultură, prin formule variate ca „director de a șaptea mână”, „act de incultură”, „însusirea aproape a

tuturor fondurilor alocate”, „abuz de putere” (cauza **Niculescu-Dellakeza c. României**, nr. 5393/04, par. 62, 23 martie 2013).

Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 din Convenție (cauza **Dichand și alții c. Austriei**, par. 42, nr. 29271/95, 26 februarie 2002).

Este inadmisibil ca un ziarist să nu poată formula judecăți critice de valoare decât sub condiția demonstrării veridicității (cauza **Dalban c. României**, nr. 28.114/95, par. 49, 28 septembrie 1999).

Cu toate acestea, acest lucru nu schimbă cu nimic faptul că, atunci când acuzațiile sunt făcute cu privire la anumite persoane determinate, o bază factuală suficientă trebuie să existe pentru declarația contestată, deoarece chiar și o judecată de valoare fără nici o bază factuală să-l susțină poate fi excesivă (cauza **Ivanciuc c. României**, nr. 18624/03, dec., 8 septembrie 2005).

Exigența unei minime argumentări și cerința furnizării unei elementare baze factuale joacă un rol deosebit de important în zilele noastre, având în vedere influența exercitată de mass-media în societatea contemporană: mass-media nu numai că informează, dar ele pot sugera, de asemenea, prin modul în care acestea prezintă informațiile, maniera în care informația trebuie să fie evaluată de destinatar.

Într-o lume în care individul se confruntă cu cantități mari de informații vehiculate prin mass-media tradiționale și electronice-care implică un număr tot mai mare de jucători, monitorizarea respectării eticii jurnalistice are o importanță semnificativă, pentru a putea distinge informațiile veridice de cele prin care doar se caută senzaționalul (cauza **Stoll c. Elveției** [M.C.], nr. 69698/01, par. 104, 10 decembrie 2007).

Astfel, de pildă, Curtea a apreciat că inserarea într-un articol de presă a unui comentariu privind „*bunăvoința*” Guvernatorului Regiunii Omsk (Rusia) față de pretinsele ilegalități identificate în sectorul creditelor bancare, sugerează implicarea oficialului respectiv în activitățile bancare frauduloase prezentate în presă, fiind de natură să-i afecteze reputația, astfel că o atare manieră de informare a publicului, în lipsa unei minime baze factuale care să o susțină, a justificat obligarea jurnaliștilor de către instanțele naționale la despăgubiri și la publicarea unei rectificări a articolului inițial (cauza ***Novaya Gazeta și Borodyanskiy c. Rusiei***, nr. 14087/08, par. 43, 28 martie 2013).

De asemenea, afirmațiile publice făcute de purtătorul de cuvânt al „Acțiunii Populare” în sensul că, o altă persoană publică (T.B.), „*a fost turnător la Securitate*” și că „*a trăit timp de 14 ani, din decembrie 1989 până acum, într-o continuă minciună*”, au fost considerate de către Curte ca nefiind simple judecăți de valoare ci au reprezentat imputarea unor fapte concrete în sarcina persoanei vătămate. În condițiile în care reclamantul nu a avertizat publicul asupra unui eventual dubiu cu privire la faptele aleagate și în lipsa unor dovezi în sprijinul afirmațiilor sale, ingerința în libertatea de exprimare a reclamantului prin obligarea acestuia la daune morale a fost justificată (cauza ***Ciuvică c. României***, dec., nr. 29672/05, par. 54-55, 15 ianuarie 2013).

7. Doza de exagerare și provocare specifică limbajului jurnalistic

Libertatea în domeniul presei include, în opinia Curții, o anumită doză de exagerare și chiar de provocare. Instanțele naționale, uzând de marja de apreciere care le este recunoscută, trebuie să evalueze limita acceptabilității acestei doze de exagerare, în raport de circum-

stanțele concrete, dar mai ales în acord cu interesul societății de a permite presei să furnizeze informații cu privire la problemele de interes general (cauza ***Dalban c. României***, nr. 28114/95, par. 49, 9 septembrie 1999).

Mai mult, în scopul de a juca un rol semnificativ în abordarea chestiunilor de interes și importanță publică, jurnaliștilor le este permis un anumit grad de exagerare, provocare, permitându-li-se chiar declarații concrete incomode (cauza ***Mamère c. Franței***, nr. 12697/03, par. 25, 7 noiembrie 2006).

Identificarea limitelor în care se permite jurnaliștilor să uzeze de formulări provocatorii și să exagereze semnificațiile faptelor aleagate este, într-adevăr, delicată, în măsura în care, cel puțin aparent, chiar Curtea oscilează în calificarea unui anume limbaj jurnalistic ca fiind unul „acceptabil” sau dimpotrivă ca depășind limitele de exercitare a libertății de exprimare.

Însă, analizând atent jurisprudența Curții în cauzele privind atingerile aduse libertății de exprimare, constatăm că, întotdeauna, Curtea evaluează caracterul grav, provocator al afirmațiilor jurnalistice prin raportare la întregul ansamblu de circumstanțe ale cauzei, ceea ce se recomandă de altfel și instanțelor naționale,

În același context, subliniem faptul că uneori Curtea, chiar critică omisiunea instanțelor naționale de a proceda la o analiză detaliată a termenilor utilizați de jurnaliști când se statuează asupra răspunderii acestora (cauza ***Tănăsoaica c. României***, nr. 3490/03, par. 53, 19 iunie 2012).

Astfel, deși Curtea a recunoscut că unele afirmații ale reclamantului ziarist (cum ar fi cele referitoare la compararea persoanei criticate cu doctorul Mengele, calificarea victimei cu apelativul „cel mai înrâncenat parvenit”, „înclinat spre un

comportament bizar”) se referă la aspecte din viața privată a persoanei respective, totuși, dată fiind calitatea de persoană publică a acesteia (director al spitalului public local) coroborat cu tema de stringent interes pentru comunitatea locală (accesul la serviciile medicale publice), limbajul reclamantului a rămas în limitele libertății jurnalistice (cauza **Bugan c. României**, nr. 13824/06, par. 26, 12 februarie 2013).

Tot astfel, Curtea a apreciat că, într-adevăr, unele expresii ale reclamantului ziarist precum „societatea A ne otrăvește cu amoniu” sau „în loc să-și facă treaba pentru care este plătit din bani publici” sunt provocatoare, însă nu conțineau nici o insultă personală și se înscriau în contextul unei dezbateri de interes pentru locuitorii județului Olt (par. 53) iar faptul că erau, în sine, de natură să capteze atenția publică nu poate constitui o problemă din perspectiva jurisprudenței Curții (cauza **Tănăsoaica c. României**, nr. 3490/03, par. 54, 19 iunie 2012).

De asemenea, privitor la afirmațiile dure ale reclamantei într-un cotidian prin care critica vehement nerespectarea legii și a îndatoririlor profesionale de către judecătorul C.C., Curtea - spre deosebire de instanțele naționale care au considerat că aserțiunile reclamantei au contribuit la neîncrederea cetățenilor în justiție - a apreciat că, în cauză, articolul scris de reclamantă cuprindea un amestec judecătoresc de valoare cu elemente de fapt și, foarte important, deși conținea o doză de exagerare se grefa pe existența în derulare a unei anchete disciplinare împotriva magistratului respectiv, ceea ce furniza o minimă bază factuală (cauza **Cornelia Popa c. României**, nr. 17437/03, par. 37, 29 martie 2011).

Într-o altă cauză, Curtea a apreciat că afirmațiile unui jurnalist la adresa directorului unui liceu - prin care acestuia din urmă îi erau imputate printre altele

conducerea dictatorială a liceului, incompetența sa, avantajele obținute ca urmare a afilierei sale politice la partidul de guvernământ, atitudine necorespunzătoare față de celelalte cadre didactice - se încadrează în limitele criticii admisibile față de un funcționar public, fără ca termenii folosiți să fi fost deosebit de jignitori (cauza **Papaianopol c. României**, nr. 17590/02, par. 34, 16 martie 2010).

În schimb, Curtea a considerat că alegații jurnalistice privind „*trafic de organe*”, „*plagiat*”, „*complicitate la furt*” precum și alte formule insultătoare cu vădit caracter abuziv (cum ar fi „*escroc*”), în condițiile în care nu se începuse nici o cercetare penală cu privire la persoana incriminată, depășesc doza de exagerare acceptabilă, și pe cale de consecință oferă motive pertinente și suficiente instanțelor naționale să angajeze răspunderea jurnalistului respectiv în solidar cu societatea editoare (cauza **Cuc Pascu c. României**, nr. 36157/02, par. 34, 16 septembrie 2008).

Titlul unui articol: „*Scandal în lumea medicală din Timișoara - dr. P. acuzat de hărțuire sexuală*” ar putea constitui un motiv pertinent și suficient pentru angajarea răspunderii ziaristului în lipsa unei baze factuale relevante, însă - în condițiile în care chiar partea vătămată a declarat în fața instanței că a adus ea însăși acuzații la adresa doctorului P. care au fost reproduse în articolul respectiv - afirmațiile din articol trebuiau privite ca judecătoresc de valoare sau elemente de fapt, existând astfel o suficientă bază factuală care să le susțină (cauza **Ieremiov c. României** (nr. 1), nr. 75300/0, par. 43, 24 noiembrie 2009).

8. Natura și proporționalitatea sancțiunii

Instanțele naționale, urmând exigențele art. 10 par. 2 din Convenție, astfel

cum sunt detaliat expuse în jurisprudența Curții, pot, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 1357 Cod civil prin raportare la art. 1353 Cod civil (Legea nr. 287/2009), să oblige jurnalistul sau/și societatea de presă respectivă la plata de daune morale pentru atingerile aduse demnității, imaginii, vieții private ale altei persoane, drepturi reiterate și prin dispozițiile art 58 Cod civil.

Însă, așa cum am arătat anterior, Curtea manifestă o atenție deosebită în cazurile în care măsurile dispuse sau sancțiunile impuse de instanțele naționale pot avea un caracter disuasiv asupra presei de a contribui la dezbaterea unor probleme de interes public (cauza **Cornelia Popa c. României**, nr. 17437/03, par. 34, 29 martie 2011).

Dincolo de motivele pertinente și suficiente care trebuie să existe pentru a sancționa abuzurile jurnaliștilor în exercițiul libertății de exprimare, instanțele trebuie să identifice un just echilibru între scopul urmărit (apărarea drepturilor și reputației persoanei vătămate) și sancțiunea aplicată, asigurând caracterul proporțional al măsurii dispuse.

Dintr-un început trebuie precizat că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, garantată de art. 10 din Convenție, decât în cazuri excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul difuzării unui discurs de incitare la ură sau violență (cauza **Cumpănă și Mazăre c. României**, nr. 33348/96, par. 115, 17 decembrie 2004).

Mai mult, în general, Curtea a privit cu circumspecție urmărirea penală sau aplicarea de sancțiuni penale jurnaliștilor, chiar dacă persoana nu a fost în final condamnată sau sancțiunea (amenda penală) a fost modică (cauza **Lopez Gomez da Silva c. Portugaliei**, nr. 37698/97, par. 36, 28 septembrie 2000).

Totuși, această idee nu trebuie absolutizată, sancțiunea amenzii penale putând fi proporțională cu scopul urmărit, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei. În acest sens, Curtea nu a considerat exagerată aplicarea unei amenzi penale în cuantum de 300 euro (alături de obligarea la despăgubiri în valoare de aproximativ 1300 euro) pentru fapta unui jurnalist de a scrie articole defăimătoare, lipsite de susținere factuală și care vizau doar să distrugă credibilitatea persoanei vătămate (cauza **Mihaiu c. României**, nr. 42512/02, par. 71, 4 noiembrie 2008).

Chiar dacă în prezent problema condamnărilor penale ale jurnaliștilor pentru săvârșirea infracțiunilor de insultă și calomnie nu se mai pune²⁹², instanțele naționale se confruntă cu soluționarea acțiunilor în răspundere civilă delictuală împotriva jurnaliștilor prin care, de regulă, persoane publice, reclamă atingeri aduse prin presă imaginii și reputație lor.

Astfel, obligarea unei societăți comerciale ca parte responsabilă civilmente (în calitate de angajator al ziaristului) la plata unei despăgubiri de aproximativ treizeci de ori mai mare decât salariul mediu lunar în România la momentul faptelor și de trei ori mai mare decât maximum amenzii penale prevăzute la momentul respectiv

²⁹² Art.205-207 Cod penal au fost abrogate prin art.I pct.56 din Legea nr. 278/2006 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.601/12 iulie 2006), dispoziții abrogatoare declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională prin Decizia nr.62/18 ianuarie 2007 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.104/12

februarie 2007). Ulterior, prin Decizia nr.8 din 18 octombrie 2010 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.416/14 iunie 2011), Înalta Curte de Căsuțe și Justiție, în Secțiile Unite, a statuat că dispozițiile de incriminare a insultei și calomniei, abrogate prin art.I pct.56 din Legea nr. 278/2006, nu sunt în vigoare.

pentru calomnie, a fost considerată de Curte ca fiind contrară justului echilibru care trebuie păstrat între dreptul societății reclamante la libertatea de exprimare și cerințele interesului general (cauza **Antică și S.C. „R” c. României**, nr. 26732/03, par. 54, 2 martie 2010).

De asemenea, într-o cauză recentă, Curtea a considerat ca nefiind satisfăcută exigența de proporționalitate a măsurii prin care Curtea Supremă a obligat un jurnalist la plata de daune morale în cuantum de aproximativ 3000 euro (plus cheltuieli de judecată) către un proprietar de localuri în care, potrivit articolului publicat, se desfășurau activități de prostituție (cauza **Björk Eiðsdóttir c. Islandei**, nr. 46443/09, par. 83, 10 octombrie 2012).

Tot astfel, Curtea, a statuat că, pe lângă faptul că nu existau motive relevante și suficiente pentru măsura dispusă de instanța națională, obligarea reclamantului jurnalist la plata de daune morale în cuantum de 15.000.000 ROL pentru critici aduse directorului unui liceu în legătură cu activitatea acestuia, reprezintă o sancțiune disproporționată având un caracter descurajator asupra jurnaliștilor în încercarea acestora de a aborda chestiuni de interes general, precum presupusele nereguli în conducerea unei instituții publice (cauza **Papaianopol c. României**, nr. 17590/02, par. 36, 16 martie 2010).

Obligarea reclamantului la plata unei sume de 500.000.000 ROL (cca. 13.600 Euro, în condițiile în care salariul mediu pe economie la momentul respectiv era de 7.400.000 ROL) nu a reprezentat o măsură disproporționată față de scopul protejării onoarei, demnității și reputației persoanei vătămate, cărei i s-a imputat de către reclamant, fără a furniza dovezi în acest sens, calitatea de fost informator al Securității, Curtea apreciind că instanțele naționale, în stabilirea sancțiunii impuse reclamantului (și fără a deroga de

la dreptul comun pentru a favoriza persoana vătămată-T.B., devenită între timp Președintele României), s-au raportat în mod corect la criteriile precum natura morală a prejudiciului, întinderea prejudiciului, precum și intensitatea pe care acesta l-a avut în percepția publicului larg (cauza **Ciuvică c. României**, dec., nr. 29672/05, par. 58, 15 ianuarie 2013).

Exigența de proporționalitate a măsurii dispuse de instanțele naționale trebuie să fie satisfăcută nu doar cu privire la natura și cuantumul sancțiunii și ale despăgubirilor impuse jurnaliștilor, dar, foarte important, și în privința cheltuielilor de judecată la care aceștia pot fi obligați, Curtea statuând că, de pildă, obligarea societății reclamante la plata cu titlu de cheltuieli de judecată a unui onorariu de succes excesiv al avocatului persoanei vătămate, duce la încălcarea art. 10 din Convenție (cauza **MGN Limited c. Regatului Unit**, nr. 39401/04, par. 219, 18 ianuarie 2011).

9. Necesitatea protejării surselor jurnalistice

„Protecția surselor jurnalistice este una din pietrele de temelie ale libertății presei (vezi printre altele Rezoluția cu privire la libertățile jurnalistice și drepturile omului, adoptată la a 4-a Conferință ministerială europeană privind politica comunicațiilor de masă [Praga, 7-8 decembrie 1994], precum și Rezoluția privind confidențialitatea surselor jurnaliștilor a Parlamentului European din 18 ianuarie 1994, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr C 44/34). Absența unei astfel de protecții ar putea descuraja sursele jurnalistice să ajute presa în informarea publicului pe teme de interes general. Ca urmare, presa ar putea fi incapabilă să joace rolul său esențial de «câine de pază», iar capacitatea sa de a furniza informații precise și de încredere s-ar diminua (...)

Un ordin de divulgare nu ar putea fi în conformitate cu articolul 10 din Convenție decât dacă este justificat de un interes public superior” (cauza **Goodwin c. Regatului Unit**, nr. 17488/90, par. 39, 27 martie 1996).

Curtea observă că ordinele de devoalare a surselor au un impact negativ nu numai asupra surselor în cauză, a căror identitate poate fi dezvăluită, dar, de asemenea, asupra ziarului/jurnalistului la care se referă ordinul, a cărui reputație poate fi afectată negativ în ochii viitoarelor potențiale surse de informare, precum și asupra membrilor publicului, care au un interes în a primi informațiile comunicate prin surse anonime și care sunt, ei înșiși, surse potențiale (cauza **Voskuil c. Olandei**, nr. 64752 / 01, par. 71, 22 noiembrie 2007).

Constrângerea jurnaliștilor la a-și dezvălui sursele trebuie nu doar justificată de un interes public superior dar și trebuie însoțită de garanții juridice adecvate apte să pună în valoare prevalența interesului public în raport cu dreptul la protecția surselor jurnalistice. Astfel, Curtea a hotărât că ingerința în libertatea de exprimare a unei edituri olandeze de a preda poliției unele fotografii necesare pentru investigația unei infracțiuni, împrejurare susceptibilă să devoaleze sursele sale, nu era „prevăzută de lege”, întrucât nu exista nicio procedură care să fie însoțită de garanțiile juridice adecvate care să fi permis societății reclamante să obțină o evaluare independentă referitoare la chestiunea dacă interesul cercetării penale este mai mare decât interesul public când vine vorba de protecția surselor jurnalistice (cauza **Sanoma Uitgevers B.V c. Olandei**, nr. 38224/2003, par. 100, 14 septembrie 2010).

Protecția și interesul public al acesteia trebuie recunoscute inclusiv cu privire la sursele jurnalistice anonime, Curtea hotărând, de pildă, că nu poate prevala asupra dreptului de a-și proteja sursele

nici măcar scopul de a elimina pericolul unor noi viitoare dezvăluiri a informațiilor confidențiale sau interesul obținerii unor despăgubiri pentru încălcarea clauzei de confidențialitate. În acest sens, obligarea a patru ziare britanice și a unei agenții de presă să comunice fabricii belgiene de bere „Interbrew” documente ce puteau conduce la identificarea surselor jurnalistice anonime care dezvăluiseră presei existența unei oferte publice de cumpărare, a constituit o încălcare a art. 10, interesele concrete ale firmei respective neputând surclasa interesul public în protejarea surselor jurnalistice (cauza **Financial Times Ltd și alții c. Regatului Unit**, nr. 821/03, par. 71, 15 decembrie 2009).

Totuși protecția surselor jurnalistice nu este una absolută, o ingerința în acest drept putând fi justificată de un scop legitim și de caracterul proporțional al măsurii. Astfel, într-o cauză, care se referea la o somație de divulgare a rezultatului unor cercetări conduse de către un jurnalist care, pentru a face un reportaj privind pedofilia în Danemarca, s-a infiltrat într-o asociație pedofilă sub o identitate falsă, Curtea a considerat ca somația reprezintă o ingerință proporțională cu libertatea de exprimare a jurnalistului și că aceasta urmărește un scop legitim, și anume prevenirea criminalității și, în special, a infracțiunilor grave contra minorilor (cauza **Nordisk Film & TV A/S c. Danemarcei**, [dec.] nr. 40485/02, 8 decembrie 2005)

10. Necesitatea motivării hotărârii de condamnare prin oferirea unor motive pertinente și suficiente pentru sancționarea jurnaliștilor

Deși statele contractante au posibilitatea și chiar îndatorirea, în conformitate cu obligațiile lor pozitive în temeiul art. 8 din Convenție, de a asigura protecție adecvată reputației persoanelor împotriva

oricăror încălcări neîntemeiate care s-ar putea datora presei, Curtea a reiterat constant că necesitatea oricărei restricții a dreptului la libertatea de exprimare trebuie stabilită în mod convingător (cauza **Informationsverein Lentia și alții c. Austriei**, nr. 13914/88; 15041/89; 15717/89; 15779/89; 17207/90; par. 35, 24 noiembrie 1993).

Întrucât valorile și principiile care stau la baza articolului 10 din Convenție reclamă ca autoritățile naționale să fie întotdeauna ghidate de "*motive relevante și suficiente*" Curtea a constatat încălcarea art. 10 din Convenție în mai multe în mai multe plângeri formulate împotriva României tocmai pe considerentul că instanțele naționale nu au oferit motive suficiente și relevante pentru sancțiunile impuse jurnaliștilor, ceea ce, în opinia Curții, echivalează cu lipsa de motivare a hotărârii." (cauza **Fatullayev c. Azerbaidjan**, nr. 40984/07, par. 84, 22 aprilie 2010).

Într-o recentă cauză pronunțată în acest sens, Curtea a apreciat că instanța

națională de recurs nu a oferit suficiente argumente pentru angajarea răspunderii civile a reclamantului, așa cum reclamă dreptul intern aplicabil (art. 998-999 Cod civil din 1864), Curtea reiterând că doar pronunțând hotărâri temeinic motivate se satisfac exigențele unei bune administrări a justiției. (cauza **Bugan c. României**, nr. 13824/06, par. 27-28, 12 februarie 2013).

Uneori Curtea a constatat lipsa motivării hotărârii, din perspectiva art. 6 par. 1 din Convenție, făcând astfel inutilă analiza cererii din perspectiva art. 10 din Convenție (cauza **Antică și S.C. „R” c. României**, nr. 26732/03, par. 39 și 43, 2 martie 2010 - cu privire la unul dintre reclamanți).

Alteori, Curtea, după ce a constatat încălcarea art 6 par. 1, a continuat totuși să analizeze cererea și din perspectiva art. 10 din Convenție, statuând, în completarea argumentelor expuse pe art. 6, că lipsa motivării unei hotărâri definitive care privează procedura judiciară de caracterul său echitabil, atrage după sine și încălcarea art. 10 (cauza **Dumitru c. României**, nr. 4710/04, par. 49, 1 iunie 2010).